<EntPE>EUROPOS PARLAMENTAS</EntPE>

2004 *2009*

Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto
pranešimo projektas
dėl delegacijos vizito Lenkijoje

PRANEŠĖJAS: Wolfgang Kreissl-Dörfler

Įžanga

Aštuonių Europos Parlamento narių **delegacija** vyko į Lenkiją, kur prie jos prisijungė du ten jau esantys Europos Parlamento nariai iš Lenkijos (žr. dalyvių sąrašą 1 priede). Misijai pirmininkavo Patrick Gaubert (ELP–ED), o jos pranešėjas buvo Wolfgang Kreissl-Dörfler (PES). Vizitas vyko 2008 m. balandžio 1–3 d.

Delegacijos vizito programa buvo sudaryta iš **dviejų dalių** (žr. programos projektą 2 priede):

- pirmoji dalis, kuri vyko balandžio 1–2 d., buvo susijusi su padėtimi dėl prieglobsčio prašytojų ir imigrantų priėmimo Lenkijoje;
- antrosios vizito programos dalies metu, balandžio 3 d., apsilankyta „Frontex“.

Šio pranešimo projekto tikslas – apžvelgti pirmąją delegacijos vizito dalį, skirtą padėčiai dėl prieglobsčio prašytojų ir imigrantų priėmimo Lenkijoje.

Šios vizito dalies **tikslas** buvo tiesiogiai išsiaiškinti, kokia yra padėtis Lenkijoje dėl prieglobsčio prašytojų ir imigrantų priėmimo ir kaip įgyvendinamos konkrečios Europos direktyvos ir reglamentai:

Vertimas pagal sutartį

- 2003 m. sausio 27 d. Tarybos direktyva 2003/9/EB, nustatanti minimalias normas dėl prieglobsčio prašytojų priėmimo[1] (Priėmimo sąlygų direktyva);
- 2005 m. gruodžio 1 d. Tarybos direktyva, nustatanti būtiniausius reikalavimus dėl pabėgėlio statuso suteikimo ir panaikinimo tvarkos valstybėse narėse[2] (Prieglobsčio procedūrų direktyva);
- 2003 m. vasario 18 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 343/2003, nustatantis valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio vienoje iš valstybių narių pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijus ir mechanizmus[3] (Dublino reglamentas).

Aplinkybės

Šis vizitas buvo vienas iš daugelio Europos Parlamento Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto (pranc. LIBE) narių vizitų, skirtų visų pirma pažiūrėti, kokiomis sąlygomis imigrantai ir prieglobsčio prašytojai laikomi įvairiose ES valstybėse narėse. Šis vizitas į Lenkiją sekė po panašių delegacijų vizitų į Italiją (Lampedūzą), Ispaniją (Seutą ir Meliliją, Kanarų salas), Prancūziją (Paryžių), Maltą, Graikiją (Samo salą ir Atėnus), Belgiją, Jungtinę Karalystę ir Nyderlandus.

Delegacijos vizito programa:

Atsižvelgiant į ribotą vizito trukmę, dėmesys buvo skiriamas **dviem centrams: Lešnovolios saugomą užsieniečių centrą** ir **Palenkės Bialos saugomą užsieniečių centrą**. Tačiau delegatai nusprendė, kad kai kuriuos **priėmimo centrus** LIBE delegacijos vardu aplankys Urszula Gacek ir Genowefa Grabowska ir kad jų pastabos bus įrašytos galutiniame LIBE pranešime dėl vizito.

Delegacijos vizito darbotvarkėje buvo (chronologine tvarka):

- susitikimas su organizacijomis ir NVO, Lenkijoje aktyviai veikiančiomis imigracijos ir prieglobsčio suteikimo srityje (2008 m. balandžio 1 d., antradienis);
- įvadinis susitikimas, kurio tikslas – supažindinti su pagrindinėmis Lenkijos prieglobsčio suteikimo politikos kryptimis, susitikimai su Užsieniečių biuro vadovu, Vidaus reikalų ir administracijos ministerijos Migracijos politikos departamento direktoriumi, Tarptautinio bendradarbiavimo biuro prie Užsieniečių biuro direktoriumi ir Sienos apsaugos tarnybos atstovais (2008 m. balandžio 1 d., antradienis);
- susitikimas su Vidaus reikalų ir administracijos ministerijos valstybės sekretoriumi Piotru Stachańczyku (2008 m. balandžio 2 d., trečiadienis).

Prieš vykdama į Lenkiją delegacija nemažai informacijos gavo iš Lenkijos Vyriausybės, taip pat iš Jungtinių Tautų Vyriausiojo komisaro pabėgėlių reikalams valdybos (JTVPK), Europos pabėgėlių ir tremtinių tarybos (angl. ECRE) ir Tarptautinės migracijos organizacijos (angl. IOM) ES biurų, Bažnyčių komisijos migrantams Europoje (angl. CCME), organizacijos „Amnesty

[1] *OL L 031, 2003 2 6, p. 0018–0025.*
[2] *OL L 326, 2005 12 13, p. 0013–0034.*
[3] *OL L 050, 2003 2 25, p. 0001–0010.*

International“, Žmogaus teisių stebėjimo organizacijos (angl. „Human Rights Watch“), Europos žmogaus teisių asociacijos ir Tarptautinės žmogaus teisių federacijos (angl. FIDH).

Jos nariai taip pat turėjo JTVPK bei NVO pateiktų dokumentų ir iš Lenkijos Vyriausybės gautų dokumentų, susijusių su prieglobsčio suteikimo ir imigracijos Lenkijoje nuostatomis, kopijas.

Delegaciją lydėjo Europos Parlamento Garso ir vaizdo įrašų tarnyba, dirbanti su vietos televizijos komanda, ir fotografas. Buvo siekiama su Europos Sąjungos veikla supažindinti per tarnybą „Europa per palydovą“ (angl. EbS). Vizitas sulaukė didelio žiniasklaidos dėmesio. Žurnalistams, fotografui ir televizijos komandai buvo leista apsilankyti minėtuose centruose. Paskutinę vizito dieną, 2008 m. balandžio 3 d., EP nariai surengė spaudos konferenciją.

Įvadas

Teisės aktų sistema

Nacionalinės teisės sistemai, susijusiai su užsienio valstybių piliečiais ir prieglobsčio suteikimu, visų pirma priklauso:
– 2003 m. birželio 13 d. Užsieniečių įstatymas (Užsieniečių įstatymas, pakeistas 2005 ir 2007 m.);
– 2003 m. birželio 13 d. Apsaugos suteikimo užsieniečiams Lenkijos Respublikos teritorijoje įstatymas. Kai kurios priemonės, nustatytos šiuose įstatymuose, buvo pakeistos 2006 m. liepos 14 d. įstatymu dėl įvažiavimo į Lenkijos teritoriją ir apsigyvenimo joje sąlygų.

Užsieniečių apsaugos įstatyme, kaip ir ankstesniame, 1997 m., Užsieniečių įstatyme, yra nuostatos, susijusios su pabėgėlio statuso suteikimo procedūromis ir praktika, saugios trečiosios šalies ir saugios kilmės valstybės sąvokos, akivaizdžiai nepagrįstais atvejais, nuostatos dėl papildomų apsaugos formų, laikinos apsaugos ir prieglobsčio. Jame taip pat apibūdinama nelydimų vaikų, prašančių prieglobsčio, teisinė padėtis ir numatyti papildomos apsaugos mechanizmai, susiję su specialiųjų poreikių turinčiais asmenimis (smurto aukomis).

Valdžios institucijos, atsakingos už migracijos ir prieglobsčio suteikimo politiką

Vidaus reikalų ir administracijos ministerija (lenk. *Ministerstwo Spraw Wewnetrznych i Administracji*) paprastai yra atsakinga už migracijos politikos kryptis ir klausimus, susijusius su pabėgėliais, nelegaliais ir legaliais imigrantais.

Ši ministerija turi jai pavaldžią instituciją, pavadintą „Urzed do Spraw Repatriacji i Cudzoziemcow“ (Lenkijos užsieniečių biuras, buv. Lenkijos repatriacijos ir užsieniečių reikalų biuras), kuri yra atsakinga už BOO – tarnybą, organizuojančią atvirus priėmimo centrus ir jiems vadovaujančią.

Ministerija taip pat vadovauja „Komenda Glowna Policji“ (Policija) ir „Komenda Glowna Strazy Granicznej“ (Sienos apsaugos tarnyba) – abi yra atsakingos už uždarus sulaikymo centrus.

Kas yra imigrantai ir prieglobsčio prašytojai?

Nuo Lenkijos įstojimo į Europos Sąjungą 2004 m. gegužės mėn. yra du pagrindiniai migracijos į ją šaltiniai:

- legali ir nelegali buvusios Tarybų Sąjungos šalių (daugiausia Ukrainos ir Baltarusijos) piliečių, ieškančių sezoninio darbo, imigracija;
- didelis prieglobsčio prašytojų iš Čečėnijos antplūdis (90 proc. prieglobsčio prašytojų) nuo 2002 m.

Prieglobsčio suteikimo procedūra

Šiuo metu galioja viena prieglobsčio suteikimo procedūra, tačiau yra du skirtingi statusai, kurie gali būti suteikiami užsieniečiams: pabėgėlio statusas ir leidimas laikinai būti šalyje.

Pabėgėlio statusas suteikiamas, jeigu užsieniečiai atitinka Ženevos konvencijos, prie kurios Lenkija prisijungė 1991m., sąlygas.

Leidimai laikinai būti šalyje pradėjo galioti 2003 m., ir nuo tada yra aiški tendencija pakeisti pabėgėlio statusą šia apsaugos forma. Leidimo laikinai būti šalyje gavėjai turi daugumą tų pačių teisių, kaip ir pabėgėliai, tačiau yra ir skirtumų.

Prieglobsčio suteikimo procedūra pradedama vykdyti užsieniečiui asmeniškai pateikus prašymą Repatriacijos ir užsieniečių biuro pirmininkui.

Užsienietis prašymą suteikti pabėgėlio statusą pateikia vadovaujančiam Sienos apsaugos tarnybos skyriaus pareigūnui. Užsienietis, neturintis leidimo įvažiuoti į Lenkijos Respublikos teritoriją, gali pateikti prašymą pasienio kontrolės punkte, kai įvažiuojant į Lenkijos Respublikos teritoriją atliekama pasienio kontrolė.

Sienos apsaugos pareigūnai asmenį jam suprantama kalba informuoja apie pabėgėlio statuso suteikimo procedūras ir principus, taip pat apie jo teises ir pareigas.

Sienos apsaugos pareigūnai surenka informaciją apie asmenį (tapatybę, kilmės šalį, nuotraukas ir pirštų antspaudus, vizas ar leidimus gyventi, kelionės maršrutą) ir per 48 valandas nusiunčia prašymą minėto biuro pirmininkui.

Sprendimas dėl pabėgėlio statuso suteikimo ar atsisakymo jį suteikti turi būti priimtas per 6 mėnesius nuo prašymo pateikimo dienos. Sprendimas dėl atsisakymo suteikti pabėgėlio statusą dėl akivaizdžiai nepagrįsto prašymo turėtų būti priimtas per 30 dienų nuo prašymo pateikimo dienos.

Minėto biuro pirmininko sprendimai dėl pabėgėlio statuso suteikimo ir panaikinimo gali būti apskųsti Pabėgėlių tarybai. Pabėgėlių taryba priima sprendimą per vieną mėnesį nuo užsieniečio skundo pateikimo dienos.

Užsieniečiai, prašantys suteikti pabėgėlio statusą, gali laisvai susisiekti su Jungtinių Tautų Vyriausiojo komisaro pabėgėlių reikalams valdybos atstovu ir bet kuriomis organizacijomis, įstatymų nustatyta tvarka sprendžiančioms pabėgėlių klausimus.

Sulaikymo centrai – priėmimo centrai

Lenkijoje veikia priėmimo centrai (atviri) ir sulaikymo centrai (uždari). Lenkijoje didžioji dauguma prieglobsčio prašytojų yra priėmimo centruose.

Jeigu neturi teisės įvažiuoti į Lenkijos teritoriją ir prieglobsčio prašymą pateikia atliekant pasienio kontrolę arba Lenkijoje yra nelegalus imigrantas, asmuo gali būti sulaikytas viename iš centrų.

Jeigu asmuo į Lenkiją įvažiuoja teisėtai ir prašo prieglobsčio, jam leidžiama laukti sprendimo dėl prieglobsčio suteikimo laisvėje.

A. Sulaikymo centrai

Yra dviejų rūšių sulaikymo centrai, vadovaujami policijos arba sienos apsaugos pareigūnų, kur sulaikomas neteisėtai atvykęs užsienio valstybės pilietis:

- 5 saugomi centrai užsienio valstybių piliečiams. Lešnovolios sulaikymo centras, kuriame yra 132 vietos, vadovaujamas policijos, ir yra sulaikymo centras, kuriame gali būti sulaikytos šeimos. Valdžios institucijos neseniai pastatė ir atidarė keturis naujus apsaugos centrus Balstogėje, Kentšyne, Palenkės Bialoje ir Peremislyje. Statybos darbus iš dalies finansavo Europos prieglobsčio prašytojų fondas.

  Visas centrų sąrašas yra toks:

  Lešnovolios saugomas užsieniečių apsaugos centras (vadovaujamas policijos)
  131 vieta;
  Peremislio užsieniečių centras (vadovaujamas Sienos apsaugos tarnybos)
  138 vietos;
  Kentšyno užsieniečių centras (vadovaujamas Sienos apsaugos tarnybos)
  150 vietų;
  Palenkės Bialos saugomas užsieniečių centras (vadovaujamas Sienos apsaugos tarnybos)
  152 vietos;
  Balstogės užsieniečių centras (vadovaujamas Sienos apsaugos tarnybos)
  142 vietos.

- 14 sulaikymo išsiuntimo tikslu centrų: kad užsienio valstybės pilietis galėtų būti laikomas deportacijos centre, turi būti įtariama, kad jis nesilaikytų saugomame centre veikiančių taisyklių.

  Policijos vykdomas sulaikymas išsiuntimo tikslu

Vroclave	(renovuojama)	28 vietos;
Vloclaveke		32 vietos;
Katovicuose	(renovuojama)	30 vietų;
Konine		30 vietų.

Sienos apsaugos tarnybos vykdomas sulaikymas išsiuntimo tikslu

Varšuvos Nadwiślański regioninis skyrius	49 vietos;
Liubanio Łużycki regioninis skyrius	9 vietos;
Ščecino Pomorski regioninis skyrius	33 vietos;
Odros Krosno Lubuski regioninis skyrius	56 vietos;
Klodzko Sudecki regioninis skyrius	3 vietos;
Naujojo Sončo Karpacki regioninis skyrius	6 vietos;
Peremislio Bieszczadzki regioninis skyrius	38 vietos;
Kentšyno Warmińsko-Mazurski regioninis skyrius	30 vietų;
Palenkės Bialos Nadbużański regioninis skyrius	24 vietos;
Balstogės Podlaski regioninis skyrius	15 vietų.

Teisinės sulaikymo orderio išdavimo priežastys
Užsieniečiai gali būti Sienos apsaugos tarnybos arba policijos pareigūnų sulaikomi ne ilgiau kaip 48 valandas. Po to sulaikymo orderį turi išduoti teismas.

Teisė apskųsti sulaikymo orderio išdavimą
Sulaikytasis turi teisę apskųsti teismo sprendimą per septynias dienas nuo jo gavimo dienos. Skundas turi būti nedelsiant svarstomas teisme.

Sulaikymo trukmė
Sulaikymas negali trukti ilgiau negu 90 dienų, tačiau jis gali būti pratęstas konkrečiam laikotarpiui, jeigu toks pratęsimas būtinas siekiant įvykdyti sprendimą dėl išsiuntimo, kuris nebuvo įvykdytas dėl užsieniečio kaltės. Sulaikymo trukmė saugomame centre arba įstaigoje, skirtoje asmenims, sulaikytiems išsiuntimo tikslu, negali viršyti vienerių metų.

Ryšiai su NVO
Pagal 2003 m. birželio 13 d. Užsieniečių įstatymą užsienietis, laikomas saugomame centre arba įstaigoje, skirtoje asmenims, sulaikytiems išsiuntimo tikslu, turi teisę susisiekti su Lenkijos valdžios institucijomis, diplomatinėmis atstovybėmis ir NVO. Jis gali pats susitikti su artimais asmenimis patalpose, skirtose būtent šiam tikslui.
Asmuo jam suprantama kalba informuojamas apie organizacijas, kurios įstatymų nustatyta tvarka sprendžia pabėgėlių klausimus. Jam leidžiama paštu arba telefonu susisiekti su šiomis organizacijomis.

Sąlygos centruose
Apgyvendintas sulaikymo centre arba saugomame užsieniečių centre užsienietis nedelsiant siunčiamas medicininei apžiūrai ir, jeigu būtina, higienos užtikrinimo procedūroms.

Moterys ir vyrai atskiriami. Nepilnamečiai užsieniečiai ir juos lydintys suaugusieji apgyvendinami kartu. Be to, jeigu nelydimas nepilnametis nusiunčiamas į saugomą sulaikymo centrą, jis turi būti apgyvendintas atskirame centro skyriuje, kad išvengtų kontakto su suaugusiaisiais.

Nėščios moterys iki septinto nėštumo mėnesio gali būti apgyvendintos sulaikymo centre išsiuntimo tikslu. Daugiau negu septintą mėnesį nėščios moterys perkeliamos į saugomą sulaikymo centrą, kuriame laikymo sąlygos yra geresnės.

Užsieniečiai, kurių psichologinė ir fizinė būklė leidžia daryti prielaidą, kad jie yra smurto aukos, arba neįgalūs užsieniečiai neapgyvendinami saugomuose centruose ar centruose, skirtuose apgyvendinti išsiuntimo tikslu.

B. Atviri priėmimo centrai

Asmenys, pateikę prieglobsčio prašymą, turi teisę gauti pagalbą jų bylos nagrinėjimo laikotarpiu ir 14 dienų nuo galutinio sprendimo priėmimo dienos.

Pagalba gali būti jų apgyvendinimas priėmimo centre arba finansinė pagalba, kad jie galėtų apsistoti kur nors kitur šalies teritorijoje. Be to, visiems teikiama medicininė priežiūra. Pagalba taip pat gali būti paramos teikimas norintiesiems repatrijuoti iš Lenkijos Respublikos teritorijos savo noru.

Nelydimi nepilnamečiai apgyvendinami specialiuose centruose, o našlaičiai – specialiuose skyriuose, skirtuose nelydimiems užsienio valstybių piliečiams.

Priėmimo centrams vadovauja BOO (Užsienio valstybių piliečių centrų organizavimo tarnyba) prie Vidaus reikalų ministerijos.
BOO turi savo centrų ir centrų, nuomojamų iš privačių įmonių. 2007 m. BOO vadovavo 20 centrų.

2008 m. vasario 21 d. Lenkijoje buvę priėmimo centrai[1]:

Eil. nr.	Centras	Vietų skaičius	Užsieniečių, šiuo metu gyvenančių centre, skaičius
1	Dębak	250	335
2	Łuków	261	286
3	Łomża	240	257
4	Białystok B	210	246
5	Białystok I	295	451
6	Kolonia Horbów	150	51
7	Bezwola	250	386
8	Kołbiel	190	210
9	Lublin	175	247
10	Czerwony Bór	242	290
11	Wołomin	212	209
12	Warszawa–Wola	180	247
13	Moszna	200	241
14	Radom	241	285
15	Linin	330	415
16	Warszawa–Siekierki	200	194
17	Warszawa–Bielany	300	461

[1] Delegacijos prašymu duomenis pateikė Lenkijos Vyriausybė.

18	Leonów	242	245
19	Smoszewo	200	209
20	Puste Łąki	180	215
	Paslaugos, teikiamos ne centre		966
	Iš viso		6447

Socialinė parama prieglobsčio prašytojams yra:

- apgyvendinimas centruose;
- maitinimas – apmokamas visas maitinimo valgykloje mokestis;
- viešojo transporto bilietai;
- mėnesinė finansinė pagalba higienos reikmenims įsigyti ir „kišenpinigiai“;
- apranga ir avalynė;
- lenkų kalbos pamokos – visuose centruose vaikai ir suaugusieji turi galimybę lankyti lenkų kalbos pamokas; vaikai, kuriuos atrenka mokytojas, gali lankyti pradinę ar vidurinę mokyklą; be to, kai kuriuose centruose yra vaikų darželiai, kuriems vadovauja prieglobsčio prašytojai;
- galimybė lankyti valstybines mokyklas, naudotis mokymo medžiaga bei knygomis ir išlaidų, susijusių su mokesčiais už mokymą mokyklose, padengimas;
- medicininė priežiūra centruose arba medicininis gydymas ne centruose;
- piniginė išmoka, skirta prieglobsčio prašytojo, kuriam sveikatos arba asmens saugumo sumetimais nerekomenduojama gyventi centre, buvimo Lenkijos teritorijoje išlaidoms padengti.

Kitas BOO uždavinys – nelydimų nepilnamečių užsieniečių globa: BOO darbuotojas, paskirtas nepilnamečio globėju, prižiūri, kad tam nepilnamečiui būtų sudarytos tinkamos apgyvendinimo sąlygos, suteikta galimybė naudotis švietimo sistema ir medicinine priežiūra, dalyvauja organizuojant jo laisvalaikį, įskaitant kultūrinę veiklą, laisvalaikio ir sporto užsiėmimus, susisiekia su nacionalinėmis ir tarptautinėmis organizacijomis, kurių įstatymais numatytas tikslas – užtikrinti nepilnamečių arba pabėgėlių gerovę, kad būtų rasti to nepilnamečio šeimos nariai.

Susitikimas su organizacijomis ir NVO, 2008 m. balandžio 1 d., antradienis

Pirmąją dieną delegatams buvo surengti darbiniai pietūs su toliau nurodytomis organizacijomis, kurios reguliariai lankosi sulaikymo centruose arba aktyviai veikia prieglobsčio suteikimo ir imigracijos srityje (žr. 3 priedą):

- JTVPK,
- organizacijos „Amnesty International“ padaliniu Lenkijoje,
- Tarptautinės migracijos organizacijos (IOM) padaliniu Lenkijoje,
- Helsinkio Žmogaus teisių fondu Lenkijoje,
- organizacija „Caritas Poland“,
- Halina Nieć teisinės pagalbos centru,
- Lenkijos humanitarine organizacija,
- „Stowarzyszenie Interwencji Prawnej“ (Teisinės intervencijos asociacija),
- Varšuvos universiteto Teisės klinika,

- Teisinės valstybės fondu,
- Migracijos tyrimų centru (CMR),
- Varšuvos socialinės psichologijos mokykla.

JTVPK ir NVO pirmiausia supažindino su savo veikla. Kadangi pabėgėlių daugėja, jie paminėjo, kad ankstesniam veiklos lygiui toliau išlaikyti ima trūkti darbuotojų.

Organizacijos trumpai **supažindino su sistema**.

NVO patvirtino, kad Lenkijoje didžioji dauguma prieglobsčio prašytojų apgyvendinami priėmimo centruose. Iki 2007 m. pabaigos šalyje veikė 21 centras, kuriame buvo apgyvendintas 6 281 asmuo. Sulaikymo centruose buvo tik 600–700 žmonių.

2007 m. dėl naujų prieglobsčio prašytojų antplūdžio, pakartotinai pateiktų prašymų ir prieglobsčio prašytojų grąžinimo pagal Dublino II reglamentą (571 asmuo) šalyje veikiantys priėmimo centrai buvo perpildyti. Todėl valdžios institucijos buvo priverstos įsteigti daugiau tokių centrų.

NVO priminė, kad yra dviejų rūšių sulaikymo centrai. Sulaikymo išsiuntimo tikslu centruose sąlygos griežtesnės – ne visi asmenys gali būti ten siunčiami, tačiau esant imigrantų ir prieglobsčio prašytojų antplūdžiui, tokiuose centruose gali būti apgyvendinta daugiau žmonių.

NVO paaiškino, koks yra **skirtumas tarp pabėgėlio statuso pagal Ženevos konvenciją ir leidimo laikinai būti šalyje.**

NVO yra susirūpinusios dėl to, kaip Lenkijos valdžios institucijos aiškina Ženevos konvenciją: Lenkija reikalauja *individualiai* įrodyti baimę būti persekiojimam, kad asmuo galėtų pasinaudoti pabėgėlio statuso teikiama nauda pagal Ženevos konvenciją. Be to, politiniu požiūriu Lenkijos valdžios institucijos Ženevos konvenciją aiškina gana siaurai.

Leidimas laikinai būti šalyje yra viena iš užsieniečiams suteikiamos apsaugos formų. Užsienietis gali gauti šį leidimą, jeigu:
a) jis gali grįžti tik į šalį, kurioje jo gyvybei ir saugumui grėstų pavojus, kurioje tas užsienietis būtų kankinamas, patirtų nežmonišką ar žeminantį jo orumą elgesį, būtų verčiamas dirbti priverčiamąjį darbą, kurioje jis neturėtų teisės į teisingą bylos nagrinėjimą arba būtų nuteistas be jokio teisinio pagrindo;

b) jis negali grįžti dėl priežasčių, kurios nepriklauso nuo subjekto, atsakingo už sprendimo vykdymą.

Užsienietis gali gauti leidimą laikinai būti šalyje, jeigu Lenkijos teismo arba Teisingumo ministerijos sprendimu jo perduoti kitai šaliai neleidžiama.

Pabėgėliai ir asmenys, kuriems suteikiamas leidimas laikinai būti šalyje, turi tokias pačias socialines teises kaip ir Lenkijos piliečiai. Jie turi teisę pagal 2004 m. kovo 12 d. Socialinės paramos įstatymą gauti socialines pašalpas. Tačiau kai kuriais atvejais laikino buvimo šalyje

statusas yra mažiau palankus negu pabėgėlio: pavyzdžiui, individuali integracijos programa (finansinė parama ir kalbos kursai) skiriama tik pripažintiems pabėgėliams, o ne leidimo laikinai būti šalyje turėtojams.

Teisinė pagalba
Nėra veikiančios viešos teisinės pagalbos sistemos, išskyrus teismo procesą. Teisinę pagalbą teikia NVO. Pasak JTVPK, Vyriausybė bando įdiegti viešą teisinės pagalbos sistemą; siūlomą teisės akto projektą Parlamentas turėtų išnagrinėti 2008 m. antroje pusėje.

Vaikai
Nelydimi nepilnamečiai, kurie yra užsienio šalių piliečiai ir jaunesni nei 17 metų amžiaus, negali būti sulaikyti. Jie apgyvendinami centruose vaikams, kur gyvenimo sąlygos geros ir yra galimybė naudotis švietimo sistema.

Vaikai, sulaikyti su šeima, sulaikymo centruose negali būti apgyvendinti kartu; šiuose centruose nėra tinkamų galimybių naudotis švietimo sistema.

Pastabos apie sulaikymo centrus

Sulaikymo trukmė: Pasak NVO, asmenys gali būti sulaikyti iki 12 mėnesių.

Sulaikymo apskundimas
Pasak NVO, septynių dienų laikotarpis, per kurį galima pateikti skundą, nėra pakankamai ilgas sulaikytiesiems susisiekti su specialistais ir gauti jų atsakymą. Daugeliu atvejų jie susisiekia su Halina Nieć asociacija, esančia Krokuvoje, ir Helsinkio fondu, esančiu Varšuvoje, tačiau labai dažnai nėra pakankamai laiko procedūrai įvykdyti ir informacijai surinkti.

Sąlygos sulaikymo centruose
Pasak NVO, sąlygos yra griežtos: sulaikytieji savo kamerose laikomi per ilgai, ribojamas jų fizinis aktyvumas lauke, trūksta socialinės ir laisvalaikio veiklos, jiems sunku bendrauti su personalu (yra kalbos barjeras). NVO duomenimis, centrų darbuotojai turėtų būti geriau parengti, būtent turėtų mokėti užsienio kalbų, taip pat juose turėtų būti daugiau socialinių darbuotojų.

Kai tik įmanoma, sulaikytieji apgyvendinami atsižvelgiant į kalbinę ir kultūrinę grupes, kurioms jie priklauso. Vyrai ir moterys apgyvendinami atskirai. Šeimos ir nepilnamečiai negali būti sulaikyti išsiuntimo tikslu. Jie siunčiami į Lešnovolios saugomą užsieniečių centrą.

Pasak NVO, sanitarinės sąlygos neatitinka higienos normų. Patalpos netinkamos dideliam skaičiui sulaikytųjų apgyvendinti, ir jos visos turi būti renovuotos.

Galimybė naudotis medicinine priežiūra: NVO primena, kad pagal Lenkijos įstatymus medicininė pagalba, įskaitant psichinės sveikatos priežiūros paslaugas, turi būti teikiama užsieniečiams taip pat, kaip ir Lenkijos piliečiams – tuo pačiu pagrindu ir tokiu pačiu lygiu. Tačiau iš tikrųjų užsieniečiai retai siunčiami pas specialistus, nors taip, atrodo, yra ir dėl bendro specialistų trūkumo. Be to, atrodo, kad centruose gydytojai nedirba visą parą ir kad jie turi būti iškviečiami.

Ryšys su išoriniu pasauliu – pasak NVO, bendravimui kliūčių nėra. Tai teigiamas dalykas: sulaikytieji su NVO, teisininkais, diplomatinėmis atstovybėmis, šeimos nariais, draugais ir dvasininkais gali susisiekti telefonu, faksu, gali susitikti asmeniškai arba susisiekti raštu taip dažnai, kaip nori, tačiau jie neturi galimybės naudotis elektroniniu paštu arba internetu. Tačiau NVO išreiškė susirūpinimą dėl to, kad keturi nauji Lenkijoje pastatyti centrai yra labai izoliuoti, dėl ko bendrauti su išoriniu pasauliu iš tikrųjų yra labai sudėtinga.

Informacija apie sulaikytuosius – informacija apie užsieniečių statusą ir jų teises asmenims suteikiama juos sulaikant. Apie jo, kaip užsieniečio, teises jis informuojamas jam suprantama kalba. Sulaikytieji supranta informaciją apie jų sulaikymo priežastis. Tačiau, pasak NVO, jie nelabai supranta prieglobsčio prašymo procedūrą ir teisines galimybes apskųsti sulaikymo orderį. Informacija apie galimybę susisiekti su JTVPK ir NVO suteikiama tinkamai.

Galimybė pasinaudoti teisininkų konsultacija sulaikymo centruose yra menka, kadangi nėra veikiančios nacionalinės teisinės pagalbos sistemos. Vieninteliai prieinami teisininkai yra NVO teisininkai. Yra mažiau negu dešimt teisininkų, teikiančių teisinę pagalbą sulaikymo vietose. Halina Nieć teisinės pagalbos centras (angl. HNLAC) teikia reguliarias konsultacijas Lešnovolioje, bet negali patenkinti visų poreikių šioje vietovėje. Kitose sulaikymo vietose teisinė pagalba neteikiama.

Pastabos apie priėmimo centrus

Pasak NVO, visuose centruose vietoje veikia socialinės veiklos arba maldos kambariai bei vaikų kambariai, kuriuose jie gali žaisti ir mokytis. Standartinė įranga šiuose kambariuose nevienoda. Naudodamasis ES finansavimu Užsieniečių biuras priėmimo centruose atnaujino įrangą, literatūros užsienio kalba fondus ir mokymo priemones. Daugelyje centrų buvo įrengtos kompiuterių klasės. Kai kuriuose priėmimo centruose veikia vaikų darželiai.

Šiuo metu asmenims, esantiems priėmimo centruose, teikiama socialinė parama yra nepakankama; valdžios institucijos turėtų būti skatinamos priimti daugiau socialinių darbuotojų.

Teisinė pagalba – Teisinę pagalba NVO teikia daugumoje priėmimo centrų ir savo biuruose. Tačiau nurodytų NVO būstinės yra toli nuo priėmimo centrų, dėl to kai kuriose vietovėse gyvenantys asmenys ir neįgalieji negali pasinaudoti tokia pagalba. Agentūrų lankymąsi taip pat riboja jų finansinės galimybės.

Švietimas
Pasak JTVPK, visi prieglobsčio prašytojų ir pabėgėlių vaikai turi galimybę nemokamai įgyti valstybinį pradinį ir vidurinį išsilavinimą. 2007 m. rugsėjo mėn. mokyklų lankomumo lygis buvo 97 % (836 vaikai). Daugiau negu 70 mokyklų priima pabėgėlių ir prieglobsčio prašytojų vaikus.

Tačiau yra kelios kliūtys išsilavinimui gauti: ne tik egzistuoja pradinis kalbos barjeras, bet ir nėra sukurta mechanizmo užsieniečių vaikų integracijai į Lenkijos švietimo sistemą palengvinti.

Bendradarbiavimas su Lenkijos valdžios institucijomis

JTVPK pasidalijo su delegacija savo bendradarbiavimo su Lenkijos valdžios institucijomis patirtimi: JTVPK atstovui buvo suteikta galimybė laisvai lankytis visuose centruose (atviruose ir uždaruose); kartais valdžios institucijos pačios skambina NVO, norėdamos padėti pabėgėliams. Valdžios institucijos, rengdamos teisės aktus, konsultuojasi su JTVPK ir NVO.

NVO finansavimas
Dar vienas aptartas klausimas – NVO finansavimas. Organizacijos nurodė, kad jos finansuojamos Europos pabėgėlių fondo lėšomis; tačiau jos turi didelių sunkumų bendrai finansuodamos projektus (šiuo metu vis dar reikalaujama, kad bendrasis finansavimas sudarytų 25 %). JTVPK pranešė, kad 2008 m. bendrojo finansavimo lygis bus 15 %.

Susitikimas su valdžios institucijomis, atsakingomis už imigraciją ir prieglobsčio suteikimą, 2008 m. balandžio 1 d., antradienis

Įvadinis susitikimas, kurio tikslas – supažindinti su pagrindinėmis Lenkijos prieglobsčio suteikimo politikos kryptimis, pirmąją dieną įvyko su Užsieniečių biuro vadovu, Vidaus reikalų ir administracijos ministerijos Migracijos politikos departamento direktoriumi, Tarptautinio bendradarbiavimo biuro prie Užsieniečių biuro direktoriumi ir Sienos apsaugos tarnybos pareigūnais.

Valdžios institucijos delegacijai nušvietė užsieniečių padėtį ir paaiškino, kaip jiems Lenkijos Respublikos teritorijoje teikiama apsauga.

Jos supažindino su pagrindiniais Lenkijos teisės aktais, susijusiais su migracija, pagrindiniais Vyriausybės administracijos subjektais migracijos srityje, Užsieniečių biuro uždaviniais bei pagrindinėmis institucijomis ir nevyriausybinėmis organizacijomis, veikiančiomis migracijos srityje.

Jos taip pat pateikė 2004–2007 m. migracijos į Lenkiją apžvalgą, migracijos į Lenkiją apžvalgą (pagrindinių tautybių asmenys – ukrainiečiai, baltarusiai, rusai, armėnai, vietnamiečiai ir kt.).

Be to, jos paaiškino, kokios rūšies apsauga teikiama užsieniečiams Lenkijos Respublikos teritorijoje. Lenkijos Respublikoje užsieniečiams teikiama tokių rūšių apsauga:

- pabėgėlio statusas pagal 1951 m. Ženevos konvenciją ir 1967 m. Niujorko protokolą,
- prieglobstis,
- leidimas laikinai būti šalyje,
- laikina apsauga.

Pranešėjai taip pat supažindino su prašymų suteikti pabėgėlio statusą apdorojimo sistema:

Pabėgėlio statuso svarstymo procedūra

1 etapas
Prašymai suteikti pabėgėlio statusą Užsieniečių biuro vadovui pateikiami per:

- Sienos apsaugos tarnybos skyriaus, atsakingo už Varšuvos miestą (jeigu užsieniečiai gyvena Lenkijoje), vadovą;

- Sienos apsaugos tarnybos padalinių vadovus (įvažiuojant į Lenkijos Respublikos teritoriją).

2 etapas
Prašymai persiunčiami Užsieniečių biuro vadovui.

Galimybės:
1. Dublino procesas;
2. pabėgėlio statuso svarstymo procedūra;
3. pagreitinta pabėgėlio statuso procedūra (jeigu prašymas yra aiškiai nepagrįstas);

3 etapas
Pirmosios instancijos subjektas – Užsieniečių biuro vadovas
Galimybės:
1. pabėgėlio statusas suteikiamas pagal Ženevos konvenciją (1951 m.);
2. išduodamas Ženevos kelionės dokumentas;
3. atsisakoma suteikti pabėgėlio statusą ir leidžiama išduoti leidimą laikinai būti šalyje;
4. atsisakoma suteikti pabėgėlio statusą ir duodamas įsakymas išvykti iš Lenkijos Respublikos teritorijos.

4 etapas
Antrosios instancijos subjektas – Pabėgėlių taryba
Galimybės:
1. suteikiamas pabėgėlio statusas;
2. pirmosios instancijos subjekto sprendimas patvirtinamas – vaivadijų arba pagrindinio administracinio teismo;
3. pirmosios instancijos subjekto sprendimas patvirtinamas ir išduodamas leidimas laikinai būti šalyje – vaivadijų arba pagrindinio administracinio teismo;
4. prašymas siunčiamas peržiūrai.

Atliekant procedūrą:

1 atvejis: užsienietis, neturintis leidimo įvažiuoti arba pasilikti
Galimybės:

1. *užsienietis apgyvendinamas ne centre;*
2. *užsienietis apgyvendinamas centre (užsieniečio prašymu);*
3. *užsienietis apgyvendinamas saugomame centre arba iki deportacijos panaudojamas arešto orderis (pagal teismo sprendimą – 30 dienų laikotarpiui, kuris gali būti pratęstas daugiausia iki 1 metų). Tai netaikoma: nelydimiems nepilnamečiams ir užsieniečiams, kurių fizinė ir psichinė būklė rodo, kad jie yra neįgalūs arba smurto aukos.*

2 atvejis: užsienietis, turintis leidimą įvažiuoti arba pasilikti
Galimybės:

4. *užsienietis apgyvendinamas ne centre;*
5. *užsienietis apgyvendinamas centre (užsieniečio prašymu).*

Valdžios institucijos pateikė prašymus suteikti pabėgėlio statusą ir su jais susijusius 2001–2007 m. rezultatus.

Pripažinimo lygis 2006 ir 2007 m.:
2006 m. Lenkijoje prieglobsčio prašymus pateikė 7 092 asmenys. 423 asmenims pabėgėlio statusas buvo suteiktas, o 2 048 asmenims buvo išduotas leidimas laikinai būti šalyje.

2007 m. prieglobsčio prašymus pateikė 10 048 asmenys. 116 asmenų pabėgėlio statusas buvo suteiktas, o 2 866 asmenims buvo išduotas pirmosios instancijos institucijos leidimas laikinai būti šalyje.

Iš šių 10 048 asmenų, prašiusių suteikti prieglobstį, 8 415 buvo Rusijos Federacijos piliečiai, etniniai Čečėnijos gyventojai.

Valdžios institucijos taip pat paaiškino laikino buvimo šalyje sąvoką.
Sprendimas nesuteikti pabėgėlio statuso užsieniečiams gali apimti leidimo laikinai būti šalyje išdavimą, jeigu užsienietis galėtų būti deportuojamas tik į šalį, kurioje:

- jo teisei į gyvybę, laisvę ir asmeninį saugumą gresia pavojus;

- jis galėtų būti kankinamas, patirti nežmonišką ar žeminantį jo orumą elgesį arba būti taip baudžiamas, arba

- jis galėtų būti verčiamas dirbti priverčiamąjį darbą;

- jis negalėtų pasinaudoti savo teise į teisingą bylos nagrinėjimą, arba

- jis būtų nubaustas be teisinio pagrindo,

kaip apibrėžta Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijoje (1950 m.).

Valdžios institucijos taip pat pateikė paaiškinimus dėl Dublino proceso (Tarybos reglamentas (EB) Nr. 343/2003).

Didžiausia užsieniečių grupė, kuriai 2004–2007 m. buvo taikomas Dublino procesas, buvo Rusijos Federacijos piliečiai, etniniai čečėnai.
Pagrindinės šalys iš kurių arba į kurias užsieniečiai buvo perduoti, buvo šios:
Austrija, Belgija, Prancūzija, Norvegija ir Vokietija.

Pagalba užsieniečiams, prašantiems suteikti pabėgėlio statusą
Užsienietis, kuris yra prašymo suteikti pabėgėlio statusą subjektas, gali prašyti skirti paramą proceso laikotarpiu ir 14 dienų nuo tos dienos, kai buvo paskelbtas galutinis sprendimas jo byloje (šis laikotarpis gali būti pratęstas iki 3 mėnesių).

Dalis užsieniečių apgyvendinama viename iš centrų, kitiems skiriama piniginė išmoka asmeninėms išlaidoms, patirtoms būnant Lenkijos Respublikos teritorijoje, padengti. Visiems jiems teikiama medicininė priežiūra.

Valdžios institucijos supažindino su 2003 m. birželio 13 d. Apsaugos suteikimo užsieniečiams Lenkijos Respublikos teritorijoje įstatymo pakeitimu.

2008 m. kovo 18 d. Lenkijos Respublikos parlamentas priėmė Apsaugos suteikimo užsieniečiams Lenkijos Respublikos teritorijoje įstatymo pakeitimo įstatymą. Jame numatyta, kad naujosios nuostatos įsigalios 2008 m. gegužės mėn. viduryje.

Be to, jo tikslas – suderinti nacionalinę teisę su dabartine ES teise, į pirmąją perkeliant šias nuostatas:

- 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyvą 2004/83/EB dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo pabėgėliams ar asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, jų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio būtiniausių standartų;
- 2005 m. gruodžio 1 d. Tarybos direktyvą, nustatančią būtiniausius reikalavimus dėl pabėgėlio statuso suteikimo ir panaikinimo tvarkos valstybėse narėse.

Susitikimas su Piotru Stachańczyku, Vidaus reikalų ir administracijos ministerijos valstybės sekretoriumi, 2008 m. balandžio 2 d., trečiadienis

Valstybės sekretorius Piotr Stachańczyk kartu su kitais darbuotojais yra atsakingas už Pilietybės ir repatriacijos departamentą, Migracijos politikos departamentą, Teisės departamentą ir Europos programų įgyvendinimą (įgyvendinančioji institucija).

Susitikimas įvyko 2008 m. balandžio 2 d., trečiadienį. Tai buvo puiki proga gauti daugiau paaiškinimų apie prieglobsčio suteikimo sistemą Lenkijoje bei atvirų ir uždarų centrų, skirtų imigrantams ir prieglobsčio prašytojams, veiklą.

Diskusijos pradžioje buvo aptarti prieglobsčio prašytojų *priėmimo* – tai pasitaiko dažniausiai – ir prieglobsčio prašytojų *sulaikymo* skirtumai. Ministras patvirtino, kad esama teisės gynimo priemonių, leidžiančių apskųsti sulaikymą, ir kad jauni, nelydimi, pažeidžiami ir neįgalūs asmenys nesulaikomi.

Toliau buvo diskutuojama tokiomis temomis kaip Dublino procedūra, akivaizdžiai nepagrįstos procedūros sąvoka ir įprastinė pabėgėlio statuso svarstymo procedūra.

Ministro buvo paprašyta pateikti statistinių duomenų apie užsieniečius, kurie įgyvendinant Dublino procesą buvo perduoti kitoms šalims.

Buvo pareikalauta, kad Lenkijos valdžios institucijos prisiimtų atsakomybę už toliau nurodytų prašymų suteikti pabėgėlio statusą nagrinėjimą:

- 2004 m. (gegužės 1 d.–gruodžio 31 d.) – 356 užsieniečių,
- 2005 m. – 1 197 užsieniečių,

- 2006 m. – 1 418 užsieniečių,
- 2007 m. – 1 237 užsieniečių.

Lenkijos valdžios institucijos kitoms Europos Sąjungos valstybėms narėms perdavė:
- 2004 m. (gegužės 1 d.–gruodžio 31 d.) – 11 užsieniečių,
- 2005 m. – 134 užsieniečius,
- 2006 m. – 174 užsieniečius,
- 2007 m. – 68 užsieniečius.

Dar vienas aptartas klausimas – leidimas laikinai būti šalyje. Ministras pasakė, kad nuo 2003 m. buvo išduota apytiksliai 7 000 tokių leidimų. Pasak jo, skirtumas tarp leidimo laikinai būti šalyje turėtojo ir pabėgėlio statuso yra integracijos elementas ir Ženevos kelionės dokumentai. Ministras patvirtino, kad leidimo laikinai būti šalyje gavėjai turi įvairių teisių, tarp jų ir teisę keliauti po Šengeno erdvę.

Kalbėdamas apie nepilnamečių, kurie yra prieglobsčio prašytojai, švietimą, ministras patvirtino, kad 97 % jų turi galimybę įgyti įprastą išsilavinimą Lenkijos mokyklose kartu su lenkų vaikais. Tačiau švietimo paslaugos sulaikymo centruose neteikiamos kaip tęstinis procesas. Vyriausybė ketina ištaisyti šią padėtį: šiuo metu paskelbti konkursai pareigoms švietimo srityje eiti (švietėjams, mokytojams, socialiniams darbuotojams).

Kitas klausimas buvo susijęs su prieglobsčio prašytojų skirstymu pagal tautybę. Ministras paaiškino, kad 90 % prieglobsčio prašytojų yra iš Rusijos Federacijos, kiti – iš Baltarusijos, Ukrainos, Pakistano ir Šri Lankos.

Lenkija daliai emigrantų yra tranzito šalis, išskyrus asmenis iš Armėnijos ir Vietnamo, kuriems Lenkija yra paskirties šalis.

Buvo užduotas klausimas, ar neteisėtų imigrantų daugėja, jeigu didinamos vizų išdavimo kainos. Ministras atsakė, kad taip nėra.

Vizitai į centrus

1. LEŠNOVOLIOS SAUGOMAS UŽSIENIEČIŲ CENTRAS

2008 m. balandžio 1 d., antradienį, delegatai lankėsi Lešnovolios saugomame užsieniečių centre.

EP delegaciją lydėjo Vidaus reikalų ir administracijos ministerijos bei Užsieniečių biuro atstovai, kurie delegatams pateikė paaiškinimų apie centro veiklą.

Lešnovolios saugomas užsieniečių centras įsikūręs apie 10 km nuo Grujeco ir 45 km nuo Varšuvos. Tai yra senas centras, vadovaujamas policijos. Pastatas pastatytas 1996 m., renovuotas 2006 m. Renovacija atliekama kas antri metai. Jo patalpose galima apgyvendinti ne daugiau kaip 131 asmenį (dviejuose skyriuose). Vyrų skyriuje galima patalpinti 100 asmenų, o moterų ir šeimų skyriuje – iki 31. Šio centro plotas – 2 ha, įskaitant apie 1 ha žole apželdintos teritorijos. Ateityje centrui vadovaus Sienos apsaugos tarnyba.

Tai yra administracinio sulaikymo patalpos, skirtos prieglobsčio prašytojams ir šalyje neteisėtai esantiems trečiųjų šalių piliečiams. Šis centras taip pat priima šeimas ir vaikus, vienišas motinas, sergančius žmones, kurie negali būti apgyvendinti centruose, skirtuose sulaikytiesiems išsiuntimo tikslu.

Stovykloje yra du pastatai: vienas moterims ir šeimoms, antrasis – vyrams.
Delegatai susitiko su sulaikytaisiais iš įvairių šalių: Vietnamo, Čečėnijos, Pakistano, Armėnijos ir Baltarusijos.

Sulaikytieji apgyvendinami atsižvelgiant į tai, kokiai kalbinei ir kultūrinei grupei priklauso.

Vieni kambariai buvo švarūs ir gražiai papuošti, kiti – ne, – tai priklauso nuo juose gyvenančių asmenų ir jų dedamų pastangų.

Sąlygos yra prastos. Centre yra valgomasis, bet trūksta vaikams skirtų patalpų, tokių kaip žaidimų kambarys arba žaidimų aikštelė, o blogiausia, kad nėra jokios mokomosios medžiagos. Mokyklinio amžiaus vaikai negali lankyti mokyklos.

Sanitarinių mazgų skaičius, palyginti su sulaikytųjų skaičiumi, yra nepakankamas. Šios patalpos nešvarios, ypač vyrų skyriuje, ir jas aiškiai reikia renovuoti.

Centre yra biblioteka, turinti keletą knygų įvairiomis kalbomis (rusų, anglų ir lenkų) ir keletą laikraščių užsienio kalbomis.

Sulaikytieji gali išeiti į lauką, nes centre yra erdvus kiemas, apaugęs žole ir medžiais, apsuptas plytų siena su apsauginėmis priemonėmis. Tačiau gryname ore galima būti tik keletą valandų per dieną, netgi vaikams.

Bendravimas su išoriniu pasauliu neribojamas, tačiau tuo sunku pasinaudoti dėl to, kad centras yra atokioje vietovėje. Sulaikytieji neturi galimybės naudotis elektroniniu paštu ar internetu.

2. PALENKĖS BIALOS SAUGOMAS UŽSIENIEČIŲ CENTRAS (PALENKĖS BIALOS SAUGOMAS CENTRAS IR SULAIKYMO IKI DEPORTACIJOS CENTRAS)

2008 m. balandžio 2 d., trečiadienį, aplankytas centras – antrasis – buvo Palenkės Bialos saugomas užsieniečių centras.

Šis centras yra vienas iš keturių visai neseniai Lenkijoje pastatytų centrų. Užsieniečius į jį imta siųsti 2008 m. sausio mėn. pabaigoje.

Centrui vadovauja Sienos apsaugos tarnyba. EP delegaciją lydėjo Sienos apsaugos tarnybos ir Vidaus reikalų ir administracijos ministerijos atstovas, kuris jos narius supažindino su visos Sienos apsaugos tarnybos veikla šiuo klausimu.

Centras turi modernias patalpas, įrangą ir didelį kiemą. Jis atrodo tinkamas žmonėms priimti, nors spygliuotoji viela primena kalėjimą.

Prieš vizitą centro valdžia delegacijai surengė supažindinimą.
Jos atstovai supažindino su nuostatomis, susijusiomis su saugomų centrų ir sulaikymo iki deportacijos centrų veikla.

Jie paaiškino, kad užsienietis saugomame centre apgyvendinamas, jeigu:

- tai yra būtina tinkamam bylos, susijusios su deportacija, leidimo apsigyventi šalyje arba ES ilgalaikio leidimo gyventi šalyje panaikinimu, nagrinėjimui;
- yra svarių priežasčių manyti, kad užsienietis vengtų deportacijos arba vykdyti sprendimą dėl leidimo apsigyventi šalyje arba ES ilgalaikio leidimo gyventi šalyje leidimo panaikinimo;
- užsienietis neteisėtai kirstų arba bandytų kirsti sieną, jeigu nebūtų nuvežtas tiesiai prie jos.

Užsienietis saugomame centre apgyvendinamas arba iki deportacijos sulaikomas pagal teismo nutartį.

Centro valdžios atstovai pateikė delegacijai statistinių duomenų apie kalinčius užsieniečius.

Užsieniečiai, apgyvendinti Palenkės Bialos saugomame centre ir sulaikymo iki deportacijos centre: (nuo 2008 m. sausio 31 d. iki 2008 m. balandžio 1 d.)

Tautybė	Asmenų, esančių sulaikymo iki deportacijos centre, skaičius	Asmenų, esančių saugomame centre, skaičius
armėnai	1	3
kinai	4	
rusai	2	27
tunisiečiai	1	
ukrainiečiai	1	
vietnamiečiai	11	
	Iš viso 20	Iš viso 30

Devyni iš pirmiau minėtų asmenų pareiškė ketinantys prašyti suteikti pabėgėlio statusą.

Lankantis centre jame gyveno tokie asmenys:

Tautybė	Asmenų, esančių sulaikymo iki deportacijos centre, skaičius	Asmenų, esančių saugomame centre, skaičius

kinai	4	
rusai	0	16
ukrainiečiai	1	
vietnamiečiai	4	
	Iš viso 9	Iš viso 16

Centre yra keletas skyrių:

- moterų skyrius, 50 vietų;
- vyrų skyrius, 70 vietų;
- šeimų ir nepilnamečių skyrius, 32 vietos;
- sulaikymo centro gyvenamosios kameros, 24 vietos;
- sveikatos priežiūros skyrius.

Jame taip pat yra švietimo skyrius, atsakingas už:

- laisvalaikio ir sporto užsiėmimų kaliniams organizavimą ir vadovavimą jiems;
- veiklą, skatinančią saugomame centre gyvenančių nepilnamečių vystymąsi;
- saugomame centre gyvenančių nelydimų nepilnamečių globą;
- vadovavimą bibliotekai ir poreikių gauti papildomos medžiagos, papildančios bibliotekos turimus fondus, tomis kalbomis, kuriomis kalba dabartiniai centro kaliniai užsieniečiai, taip pat papildomos medžiagos, teikiančios informacijos apie užsieniečių teises Lenkijos Respublikos teritorijoje ir kitose ES valstybėse narėse, nustatymą;
- pokalbius su kaliniais siekiant nustatyti prekybos žmonėmis aukas.

- Centre taip pat yra palydos (eskorto) grupė, atsakinga už užsieniečių vežimą, kalinių konvojų į sveikatos priežiūros centrus, ligoninėse gydomų asmenų stebėjimą (įskaitant stebėjimą visą parą), ir įrašų saugojimo skyrius, atsakingas už užsieniečių registravimą ir duomenų apdorojimą, užsieniečių išleidimą, asmens bylų užvedimą ir atnaujinimą, ir t. t.

Vizito metu centre buvo labai mažai asmenų, tačiau keletas šeimų su mažais vaikais nurodė ketinantys išvykti iš šio centro į kitą, atvirą, centrą.

Vizito metu centre nebuvo nė vieno gydytojo ar socialinio darbuotojo.

3. LININO PRIĖMIMO CENTRAS

Šiame centre 2008 m. balandžio 18 d. lankėsi Urszula GACEK.

Centras gali priimti 330 žmonių. Šiuo metu jame gyvena 433 gyventojai, iš kurių 50 turėjo išvykti iš centro, bet pasiliko jame jų prašymu, daugiausia dėl to, kad ieško kitos gyvenamosios vietos.

Centre nėra nė vieno nelydimo nepilnamečio. Didžioji dauguma šeimų turi vaikų. Jame yra nedidelė nevedusių vyrų grupė.

Vaikams teikiamos švietimo paslaugos. Ikimokyklinio amžiaus vaikai lanko vaikų darželį. Vyresni vaikai, atvykę į Lenkiją visai neseniai, centre pamokas lanko tol, kol galės prisidėti prie vietinių pagrindinių mokyklų moksleivių (t. y. įgis pagrindinių lenkų kalbos žinių). Paprastai jie greitai pradeda lankyti 5 vietos mokyklas. Čia veikia popamokinės veiklos būrelis, kuriame padedama ruošti namų darbus ir toliau vyksta lenkų kalbos pamokos.

Centre nėra nė vieno vertėjo. Beveik visi gyventojai yra iš Čečėnijos. Jie kalba rusiškai. Centro darbuotojai taip pat kalba rusiškai. Priėmimas ir pristatymas vyksta rusų kalba.

Teisinio atstovavimo paslaugas teikia NVO. Įvairios NVO taip pat rūpinasi vaikų vasaros stovyklomis ir jų profesiniu mokymu. Artimiausi ryšiai palaikomi su PAH (lenk. *Polska Akcja Humanitarna*).

Ilgiausiai centre gyvenantis asmuo čia gyvena 4 metus.

Centre nėra socialinės globos pareigūnų. Tai atviras centras. Jo gyventojai gali laisvai išeiti ir grįžti kada panorėję.

Centre reguliariai lankosi psichologas. Čia veikia medicinos centras, kuriame įprastomis darbo valandomis dirba vienas gydytojas ir viena seselė. Jeigu skubios pagalbos prireikia po darbo valandų, gyventojai gydomi vietos sveikatos priežiūros centruose ir ligoninėse. Jie gali nuspręsti, ar nori būti gydomi ne centre. Odontologo ir kitų specialistų paslaugos teikiamos ne centre. Gyventojai nemoka nei už gydymą, nei už medikamentus.

Dieną centre siūlomi įvairūs užsiėmimai, tarp jų – siuvimo pamokos ir lenkų kalbos pamokos. Anksčiau centre veikė kirpėjų bei manikiūrininkių kursai ir profesinio mokymo, labiau tinkamo vyrams, kursai (statybos, sunkiasvorių krovininių transporto priemonių vairavimo pamokos). Tačiau daugelio šių užsiėmimų lankomumas, ypač vyrų, nebuvo patenkinamas.

Sulaikymo centre veikia mečetė.

Gyventojai turi teisę dirbti tik tuomet, jeigu jų prašymai svarstomi ilgiau negu vienerius metus. Iš tikrųjų pagal priėmimo sąlygų direktyvą prieglobsčio prašytojai neturi teisės vienerius metus įsilieti į darbo rinką.

Visi gyventojai gauna mėnesinę 70 PLN pašalpą. Be to, kiekvienas ikimokyklinio ir mokyklinio amžiaus vaikas gauna kasdieninę 9 PLN pašalpą maistui. Iš tėvų tikimasi, kad jie patys gamins maistą vaikams iš maisto produktų, kurių nusiperka vietos parduotuvėse. Suaugusieji turi teisę tris kartus per dieną maitintis valgykloje. Dažnai pašalpa vaikų maitinimui naudojama kaip šeimos *de facto* „uždarbis“. Kelionių, kai vykstama vizito pas gydytojus, ir kitų būtinų kelionių išlaidos padengiamos. Vaikai į mokyklą autobusais važiuoja nemokamai. Vadovėliai ir uniformos jiems teikiami nemokamai.

Gyvenimo sąlygos yra paprastos, tačiau čia gyventi ne per ankšta. Šeimos apgyvendinamos kambariuose, skirtuose 4, 6 arba 8 asmenims. Šeimos niekada neapgyvendinamos su ne savo šeimos nariais. Šiuo metu kai kurios šeimos gyvena pertvarkytame bendrabutyje, tačiau

užtikrinama kiekvienos šeimos teisė į privatumą ir intymumą. Gyventojai turi neribotas galimybes naudotis bendra virtuve ir vonios kambariais. Šios patalpos neseniai (2005 m.) buvo renovuotos, ir jų būklė yra gera. Švara bendro naudojimo patalpose priklauso nuo gyventojų noro jomis pasinaudojus jas sutvarkyti. Viename gyvenamajame korpuse bendro naudojimo patalpos buvo ypač švarios. Kitas korpusas buvo daug nešvaresnis.

Valgykloje gaminamas maistas mitybos požiūriu yra subalansuotas. Atsižvelgiama į su religija susijusius gyventojų, kurie daugiausia yra musulmonai, taip pat vegetarų mitybos poreikius.

Vaikai lanko popamokinės veiklos užsiėmimus, turi puikiai įrengtą žaidimų aikštelę; NVO savanoriai jiems organizuoja vasaros stovyklas.

Dauguma gyventojų turi mobiliuosius telefonus (esančiu fiksuoto ryšio telefonu beveik nesinaudojama). Centre dėl techninių priežasčių nėra galimybės naudotis internetu (tai gana atoki vietovė).

Bendros pranešėjo pastabos

Atsižvelgiant į tai, kad Lenkija, kaip viena iš naujųjų valstybių narių, susidūrė su dideliais iššūkiais, ir į didėjantį spaudimą dėl Dublino II reglamento nuostatų įgyvendinimo, mūsų delegacija buvo maloniai nustebinta: gyvenimo sąlygos centruose iš esmės buvo geros, be to, mums didelį įspūdį padarė gera atmosfera viso mūsų vizito metu. Dar vienas labai teigiamas mūsų pastebėtas dalykas – tai, kad uždaruose centruose nebuvo sulaikytų prieglobsčio prašytojų ir izoliuotų nepilnamečių. Todėl norėtume paskatinti Vyriausybę ir toliau taip dirbti.

Rekomendacijos

Nors sąlygos centruose apskritai buvo geros, jas būtų galima pagerinti. Todėl mes labai rekomenduojame:

1. Baldų atnaujinimas ir higienos normos

- Seni centrai, jau visiškai neatitinkantys būtinų apstatymo baldais ir higienos reikalavimų, turėtų būti kaip galima greičiau renovuoti. Valdžios institucijos turėtų priimti sprendimą dėl trumpalaikio žmonių, sulaikytų Lešnovolios centre, apgyvendinimo kitoje vietoje renovacijos metu.

2. Sulaikymas kaip paskutinė išeitis

- Vaikų, net jeigu jie lydimi, sulaikymo reikėtų vengti. Visais atvejais, kai vaikai turi būti su savo tėvais, su tėvais turėtų būti elgiamasi kitaip. Vaikų gerovė ir švietimas yra ypač svarbu.
- Turėtų būti apsvarstyti šeimų sulaikymui alternatyvūs sprendimai.
- Sulaikyti nėščias moteris turėtų būti uždrausta!
- Dėl didelio izoliatorių skaičiaus – izoliavimas gali būti priimtinas tik kaip išimtinė priemonė ir taikomas, jeigu žmonės ima smurtauti. Izoliavimas turi būti taikomas tik blogiausiu atveju!

3. Nuostatų taikymas pažeidžiamiems asmenims ir reguliari sulaikytųjų medicininė priežiūra

- Reikėtų užtikrinti, kad nuostatos dėl pažeidžiamų asmenų būtų praktiškai taikomos.
- Reikėtų sulaikytiesiems užtikrinti reguliarią arba nuolatinę medicininę, psichologinę ir psichiatrinę priežiūrą!

4. Galimybė gauti nemokamą teisinę pagalbą

- Turi būti sudarytos sąlygos pasinaudoti teisininkų konsultacija ir gauti nemokamą teisinę pagalbą. Norėtume paskatinti Vyriausybę priimti įstatymą, užtikrinantį teisinį atstovavimą.

Galiausiai raginame Lenkiją kuo greičiau pradėti taikyti „papildomos apsaugos“ statusą pagal Direktyvą 2005/85/EB, kad nebebūtų teisinio vakuumo, susijusio su „laikino buvimo šalyje“ statusu.

ANNEX 1

ЕВРОПЕЙСКИ ПАРЛАМЕНТ PARLAMENTO EUROPEO EVROPSKÝ PARLAMENT EUROPA-PARLAMENTET
EUROPÄISCHES PARLAMENT EUROOPA PARLAMENT ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ EUROPEAN PARLIAMENT
PARLEMENT EUROPÉEN PARLAIMINT NA hEORPA PARLAMENTO EUROPEO EIROPAS PARLAMENTS
EUROPOS PARLAMENTAS EURÓPAI PARLAMENT IL-PARLAMENT EWROPEW EUROPEES PARLEMENT
PARLAMENT EUROPEJSKI PARLAMENTO EUROPEU PARLAMENTUL EUROPEAN
EURÓPSKY PARLAMENT EVROPSKI PARLAMENT EUROOPAN PARLAMENTTI EUROPAPARLAMENTET

European Parliament
Committee on civil liberties, justice and home affairs
Delegation to Poland
1-3 April 2008

LIST OF PARTICIPANTS 11

Version 31.03.2008

MEMBERS OF THE EUROPEAN PARLIAMENT

Patrick GAUBERT (Head of delegation)
Wolfgang KREISSL-DÖRFLER (Rapporteur)

Martine ROURE
Bill NEWTON DUNN
Simon BUSUTTIL
Agustín DÍAZ DE MERA GARCÍA CONSUEGRA
Bárbara DÜHRKOP DÜHRKOP
Jean LAMBERT

Urszula GACEK (hors quota)
Genowefa GRABOWSKA (hors quota)

ASSISTANTS TO MEMBERS

Ouarda BENSOUAG (assistant to Patrick Gaubert)
Pauline CHAIGNE (assistant to Martine Roure)
Nadia EL BENNICH (assistant to Bill Newton Dunn)
Rachel SHEPPARD (assistant to Jean Lambert)

STAFF OF THE POLITICAL GROUPS

Joelle FISS (ALDE)
Annie LEMARCHAL (PES)

Vertimas pagal sutartį

Christine SIDENIUS (Greens)
Michael SPEISER (EPP-ED)
Chiara TAMBURINI (GUE)

STAFF OF THE SECRETARIAT OF THE COMMITTEE ON CIVIL LIBERTIES, JUSTICE AND HOME AFFAIRS

Ana DUMITRACHE (Administrator)
Inke KALB (Administrator)

STAFF OF THE EP OFFICE IN WARSAW

Jacek SAFUTA (Head of Unit)

STAFF OF THE PRESS ROOM UNIT

Baptiste CHATAIN

INTERPRETERS

G. WOJCIK (FR)
P. PIGNOT (FR)
A. MANGELS (DE)
L. MAYER (DE)
A. GILLIES (EN)
K. SMART (EN)
D.NUNEZ GARZON (ES)
J. FERRER DEGLMANN (ES)
A. GRZADKOWSKI (PL)
M. ALBIN (PL)

For further information on the matters related to the visit to the centres for immigrants and asylum seekers, please contact

Ana DUMITRACHE
Administrator
European Parliament
Committee on Civil Liberties, Justice and Home Affairs
Tel: 0032 (0)2/28 41416
Fax: 00 32 (0)2/28 44941
E-mail ana.dumitrache@europarl.europa.eu

Vertimas pagal sutartį

LT

For further information on the matters related to the visit to Frontex, please contact

Inke KALB
Administrator
European Parliament
Committee on Civil Liberties, Justice and Home Affairs
Tel: 0032 (0)2/28 43090
Fax: 00 32 (0)2/28 44941
E-mail inke.kalb@europarl.europa.eu

ANNEX 2

ЕВРОПЕЙСКИ ПАРЛАМЕНТ PARLAMENTO EUROPEO EVROPSKÝ PARLAMENT EUROPA-PARLAMENTET
EUROPÄISCHES PARLAMENT EUROOPA PARLAMENT ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ EUROPEAN PARLIAMENT
PARLEMENT EUROPÉEN PARLAIMINT NA hEORPA PARLAMENTO EUROPEO EIROPAS PARLAMENTS
EUROPOS PARLAMENTAS EURÓPAI PARLAMENT IL-PARLAMENT EWROPEW EUROPEES PARLEMENT
PARLAMENT EUROPEJSKI PARLAMENTO EUROPEU PARLAMENTUL EUROPEAN
EURÓPSKY PARLAMENT EVROPSKI PARLAMENT EUROOPAN PARLAMENTTI EUROPAPARLAMENTET

European Parliament
Committee on civil liberties, justice and home affairs
Delegation to Poland
1-3 April 2008

Draft programme
Version of 01.04.2008

Tuesday, 1st April 2008

09:55 – 11:55	flight to Warsaw (SN5155 BRU WAW I)
11:55 – 13:00	transfer by bus to the hotel (Le Royal Meridien Bristol Hotel[1]) and registration
13:00 – 13:15	transfer by bus to the EP Office Warsaw
13:00 – 15:00	**working lunch** with JTVPK, IOM, NGOs

[1] Krakowskie Przedmiescie 42/44, Warsaw 00-325, Poland , Phone: (48)(22) 551 1000

Vertimas pagal sutartį

15:00 – 15:15	transfer by bus to the Ministry of Interior and Administration [1]
15:15 – 16:30	**introductory meeting, aiming at presenting the main lines of the Polish asylum policy** Presentations from: • Mr Rafał Rogala, Head of the Office for Foreigners • Ms Monika Prus, Director of the Migration Policy Department in the Ministry of Interior and Administration • Mr Marek Szonert, Direcor of the Office for International Cooperation at the Office for Foreigners • representatives of the Border Guards (names to be confirmed)
16:30 – 17:30	travel by bus to the **Garded centre for aliens Lesznowola**[2] *This centre was built in the 90's and is managed by the Police. In future, the centre will be managed by the Border Guards. A representative of the Office for Foreigners and the Ministry of Interior and Administration will accompany the EP delegation*
17:30 – 19:15	visit of the centre, discussion with the authorities
19:15 - 20:15	travel back to Warsaw
20.30 - 22.00	for those interested: **informal dinner with the liaison officer to Frontex of the JTVPK**

Wednesday, 2nd April 2008

09:00 – 11:00	travel by bus (with police escort) to the **Guarded Centre for Foreigners in Biała Podlaska** *This centre is one of the four centers recently built in Poland; it is managed by the Border Guards. A representative of the Border Guards and the Ministry of Interior and Administration will accompany the EP delegation and will provide for an overall presentation of the Border Guards activity in this matter.*
11:00 – 14:00	visit of the centre, discussion with the authorities and the staff; meeting with directors and experts from the Border Guards HQs
14:00 – 15:30	lunch

[1] Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, ul. Stefana Batorego 5, 02-591 Warszawa
[2] ul. Wojska Polskiego 143, 05-600 Grójec

15:30 – 17:30	return to Warsaw
17:30 – 18:30	**meeting with Mr. Piotr STACHAŃCZYK, Undersecretary of State in the Ministry of the Interior and Administration, in charge with migration and asylum issues**
18:45 – 20:00	dinner

Thursday, 3rd April 2008

09:00 – 12:00	visit of **Frontex** [1] • welcome and general presentation by the Executive Director • presentations by different Heads of Unit • questions and answers
12:00 – 12:15	transfer by bus to the EP Office
12:15 – 13:15	**press conference** at the EP Office
13:15 – 13:30	transfer by bus to **Frontex**
13:30 – 15:00	lunch hosted by **Frontex**
15:00 – 15:15	transfer by bus to the hotel

Free return (Proposal: 19.45 – 21.50 return to Brussels (SN5160 WAW I BRU)

[1] Frontex, Rondo ONZ 1, 00-124 Warsaw, Poland, tel. (48 22) 544 95 00, fax. (48 22) 544 95 01

Vertimas pagal sutartį

LT

ANNEX 3

List of organisations and NGOs present on 1st April 2008 at the meeting with the LIBE delegation

JTVPK Poland
IOM International Organization for Migration
Helsinki Foundation for Human Rights in Poland Program Pomocy Prawnej dla Uchodzcow i Migrantow Legal Assistance to Refugees and Migrants
Polish Humanitarian Organization
Caritas Poland
The Halina Niec Legal Aid Center
Stowarzyszenie Interwencji Prawnej (Association for Legal Intervention)
Legal Clinic at the Warsaw University
The Rule of Law Foundation
Center for Migration Research: CMR
The Warsaw School of Social Psychology (SWPS)
La Strada Poland
Amnesty International - the Polish section.